

„Art. 4. Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

1. wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
2. powrotu do rodziny;
3. utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
4. stabilnego środowiska wychowawczego;
5. kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
6. pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
7. ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
8. informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
9. ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
10. poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
11. dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.”

Cytowany przepis stanowi rozszerzenie zapisów preambuły do ustawy. Ustawodawca wskazuje, że podstawową przesłanką jaką podmioty zobowiązane do stosowania ustawy powinny się kierować jest dobro dziecka. W punkcie pierwszym i drugim wskazano po pierwsze na konieczność wykorzystania wszystkich możliwych instrumentów do umożliwienia dziecku wychowywania się w rodzinie biologicznej. Potwierdza to również art., 112 (3) kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie którym umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej.

Po drugie w punkcie pierwszym wskazano na pierwszeństwo umieszczenia dziecka w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Odpowiednikiem tego przepisu jest art. 112 (7) §1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym Sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w punkcie 3 wskazuje na potrzebę podtrzymywania osobistych kontaktów dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z jego rodziną biologiczną. Stąd pomimo umożliwienia przez ustawodawcę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na obszarze innego powiatu niż właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka taka sytuacja powinna stanowić wyjątek od ogólnej zasady. W pieczy zastępczej najczęściej umieszczane są dzieci, których rodzice biologiczni są jednocześnie klientami pomocy społecznej. Konieczność pokrywania kosztów podróży pomiędzy miejscem zamieszkania rodziny a miejscem sprawowania pieczy zastępczej nad dzieckiem może być problemem nie do przewyciężenia dla części rodziców biologicznych. Zgodnie z art. 112 (7) §2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w miarę możliwości sąd umieszcza dziecko w pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka. Powołane regulacje mają również charakter praktyczny. Okres przebywania w pieczy zastępczej ma zostać poświęcony pracy z rodziną biologiczną. Osłabienie więzi pomiędzy dzieckiem a rodzicami biologicznymi nie będzie sprzyjało skuteczności działań w tym zakresie.

Kwestię ograniczania i zakazu kontaktu z dzieckiem regulują przepisy Kodeksu rodzinnego i

opiekuńczego. Zgodnie z art. 113 (2) jeżeli wymaga tego dobro dziecka, sąd opiekuńczy ograniczy utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem. Sąd opiekuńczy może w szczególności:

1. zakazać spotykania się z dzieckiem,
2. zakazać zabierania dziecka poza miejsce jego stałego pobytu,
3. zezwolić na spotykanie się z dzieckiem tylko w obecności drugiego z rodziców albo opiekuna, kuratora sądowego lub innej osoby wskazanej przez sąd,
4. ograniczyć kontakty do określonych sposobów porozumiewania się na odległość,
5. zakazać porozumiewania się na odległość.

Zgodnie z art. 113 (3) jeżeli utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem poważnie zagraża dobru dziecka lub je narusza, sąd zakaże ich utrzymywania.

Prawo do stabilnego środowiska wychowawczego to przede wszystkim dbanie przez podmioty obowiązane do stosowania ustawy o to by powrót dziecka do rodziny biologicznej nie miał charakteru czasowego. Praca z rodziną powinna być tak prowadzona by zminimalizować ryzyko ponownego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Zapewnienie dziecku dostępu kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań, zabawy i wypoczynku oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia powinno się odbywać we współpracy z instytucjami oświatowymi. Z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formą zapewnienia realizacji potrzeb dziecka w tym zakresie są placówki wsparcia dziennego. Przykładem dobrej praktyki samorządowej w zakresie pracy z dziećmi jest Miejskie Centrum Profilaktyki w Świdniku. Więcej na ten temat na stronie <http://www.mcp-swidnik.pl> oraz [tutaj](#). W przypadku osób pozostających w pieczy zastępczej pomoc w przygotowaniu do samodzielnego życia odbywa się z wykorzystaniem instrumentów wskazanych w Dziale IV ustawy (Pomoc dla osób usamodzielnianych).

Ochrona przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka oznacza tak naprawdę prawidłowe korzystanie z instrumentów przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Z tym powiązane jest prawo do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości. W art. 118 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wskazano, że do przysposobienia potrzebna jest zgoda przysposobianego, który ukończył lat trzynaście. Sąd opiekuńczy powinien wysłuchać przysposobianego, który nie ukończył lat trzynastu, jeżeli może on pojąć znaczenie przysposobienia.

W art. 576 §2 Kodeksu postępowania cywilnego przewidziano, że Sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.

Ochrona przed ochroną przed poniżającym traktowaniem i karaniem realizowana jest z wykorzystaniem instrumentów przewidzianych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Szczególnie istotny jest tutaj artykuł 12 ust. 1 ustawy zgodnie z którym osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora. Obowiązek taki będzie spoczywał np. na pracowniku socjalnym albo asystencie rodziny. Zgodnie z art. 12a ust. 1 w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: poniedziałek, 09, kwiecień 2012 00:00

Bernadeta Skóbel

Odśłony: 5037

---

umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Problem poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej będzie dotyczył w szczególności małoletnich cudzoziemców umieszczonych w pieczy zastępczej ale nie tylko. W praktyce oznacza to, że rodzice zastępczy, prowadzący rodzinny dom dziecka albo placówka opiekuńczo wychowawcza powinny w miarę możliwości zapewnić takiemu dziecku możliwość kultywowania swojej tradycji a przede wszystkim nie zmuszania do praktyk, które ze względu wyznanie lub pochodzenie dziecka mogłyby naruszyć omawiane prawo dziecka. Zgodnie z art. 53 Konstytucji RP ust. 1 i 6 każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii, jednocześnie nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.

Dostęp do informacji dotyczących pochodzenia dziecka regulują przepisy ustawy o aktach stanu cywilnego. W razie orzeczenia przysposobienia dziecka, wpisuje się do aktu urodzenia wzmiankę dodatkową o przysposobieniu, przy czym ze skróconego odpisu aktu urodzenia nie będzie wynikało, że dziecko zostało adoptowane. W razie orzeczenia przysposobienia, na które rodzice dziecka wyrazili przed sądem opiekuńczym zgodę bez wskazania osoby przysposabiającej, sporządza się nowy akt urodzenia przysposobionego. W akcie tym jako rodziców wpisuje się przysposabiających. W takim przypadku przysposobiony dopiero po uzyskaniu pełnoletności może żądać udostępnienia księgi stanu cywilnego w części dotyczącej dotychczasowego aktu urodzenia.